

Motion till riksdagen 2007/08:U26

av **Hans Linde m.fl. (v)**
med anledning av skr. 2007/08:89

Sveriges politik för global utveckling

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning.....	3
4	Handelsfrågor	4
4.1	Liberaliseringar och avregleringar.....	5
4.2	Det ekonomiska utanförskapet.....	5
4.3	Frihandelsavtal	6
4.4	Diversifiera produktion.....	6
5	Skuldavskrivningarna	7
5.1	Illegitima skulder.....	7
6	Urholkningen av biståndet.....	8
7	Världsbanken och IMF	9
7.1	Demokratiunderskottet	9
7.2	Detaljstyrning	10
8	Migration	10
9	Klimatförändringar och miljöpåverkan.....	11
10	Konflikter och sviktande situationer.....	13
10.1	Vikten av att hålla isär militära och civila insatser	13
10.2	Vapenhandel och exportkontroll.....	13
11	Regeringens resultatskrivelse för biståndet	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens två huvudmål för svensk politik för global utveckling (PGU) ska kompletteras med ett jämställdhetsperspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i det fortsatta arbetet med PGU ska problematisera förhållandet mellan ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i det fortsatta arbetet med PGU ska utgå från mer heltäckande perspektiv rörande begreppet ekonomisk tillväxt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sitt fortsatta arbete med PGU ska stödja fattiga länders möjligheter att diversifiera och utveckla sin produktion, både med bistånd och i handelspolitiska beslut.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sitt fortsatta arbete med PGU ska följa Monterreyöverenskommelsen och inte räkna skuldavskrivningar som utvecklingssamarbete.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för det fortsatta arbetet med PGU bör ta initiativ till att driva frågan om illegitima skulder på internationell nivå.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i implementeringen av PGU bör inkludera frågan om att verka för att ett hållbart system för långivning på internationell nivå kommer till stånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i implementeringen av PGU ska driva att regelverket i OECD-DAC ska omprövas med målet att de paragrafer som tillåter urholkning genom användande av biståndsmedel för flykting- och studentmottagande i industriländerna samt skuldavskrivningar tas bort.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med halvtidsutvärdering av Parisagendan ska verka för att en betydligt större andel av det totala biståndet ska gå till fattigdomsbekämpning än vad som sker i dag.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i den fortsatta processen med att ta fram ett nytt röstsysteem inom IMF ska stödja det förslag som förespråkas av G 24-gruppen, ett system med ”dubbel majoritet” som även tar hänsyn till antalet länder som stöder ett beslut.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för arbetet med PGU presenterar en mer ingående redogörelse för Sveriges agerande i IMF och Världsbanken och hur Sverige agerat för att stärka utvecklingsländernas inflytande i IMF och Världsbanken.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i implementeringen av PGU ska understryka vikten av utvecklingsländernas demokratiska ägarskap över politiken samt att ekonomiska policyvillkor som kör över demokratiska processer i utvecklingsländerna bör upphöra.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att flyktingmottagande i Sverige inte ska räknas som bistånd utan i stället hänföras till utgiftsområde 8 Migration.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen bör avstå från att finansiera egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen även inom OECD och DAC bör arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklings-samarbete.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i det fortsatta arbetet med PGU bör arbeta för att Världsbanken upphör att finansiera investeringar i icke-förnybar energi.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt bistånd inte ska användas till militära insatser.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska krigsmaterielexportpolitiken inom ramen för arbetet med PGU får ett större utrymme samt att krigsmaterieexporten i regeringens implementering av PGU sker på ett sätt som inte motverkar en rättvis och hållbar global utveckling.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens skrivelse om biståndets resultat år 2009 ska omfatta en utvärdering av hela biståndsramen på 32 miljarder, inklusive avräkningar för skuldavskrivningar och flyktingmottagande.

3 Inledning

Vänsterpartiet är i stort positivt till regeringens uttalade ambition i skrivelse 2007/08:89 om att försöka föra in svensk politik för global utveckling (PGU) i regeringskansliets insatsområden. Ett resultatorienterat arbete inom regeringen ökar möjligheten till genomslagskraft för målen. Likaså är konkreta verktyg som PGU-konsekvensbedömningar och samrådsgrupper mellan departement bra initiativ. Vi förstår också att goda intentioner ligger bakom regeringens fokusering kring de sex globala utmaningarna men är kritiska till

Fel! Okänt namn på

flera av de tydliga omprioriteringar som regeringen gjort. Vi upplever att regeringen genom sin skrivelse stärker fokus på svenska egenintressen inom utvecklingsarbete på bekostnad av länderna i syds ägandeskap.

Målet med PGU är att samtliga politikområden samstämmigt ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Skrivelsen utgår från de två perspektiv som enligt PGU ska genomsyra all svensk politik: de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet.

I regeringens skrivelse är jämställdhetsperspektivet alltför bristfälligt i många delar och i andra helt frånvarande. Eftersom Vänsterpartiet tvärtom vill att jämställdhetsfrågorna ska genomsyra svenskt utvecklingssamarbetet anser vi att dagens två huvudmål ska kompletteras med ett jämställdhetsperspektiv. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Utöver detta anser vi att regeringens fokus på fattigdomsbekämpningen genomgående är alldeles för svagt. I stycket ekonomiskt utanförskap tar man i stort bara upp handel och investeringar och utgår i alldeles för hög grad från svenska egenintressen. Något som vi starkt har kritiserat vid flera tillfällen, senast i vår nyligen framlagda motion med anledning av regeringens skrivelse om Afrika (skr. 2007/08:67).

I den första, framåtsyftande, delen i skrivelse 2007/08:89 reagerar vi starkt på att regeringen har ersatt begrepp som ”social trygghet och utveckling” och ”jämställdhet” med ”ekonomiskt utanförskap” och ”migrationsströmmar”.

När det gäller synen på vad som utgör de fattigas perspektiv och vilken politik som bidrar till en rättvis och hållbar utveckling skiljer sig Vänsterpartiets och regeringens syn åt i de flesta avseenden. Detta gäller inte minst synen på handelspolitikens roll och hur dess möjligheter att påverka ser ut. Kortfattat innebär detta även att våra slutsatser om den svenska politikens överensstämmelse med PGU inte alltid är desamma som regeringens.

Trots att skrivelsen är relativt osammanhängande och ostrukturerad har vi nedan tagit upp en del av de frågor där vi finner att skillnaden mellan Vänsterpartiets och regeringens syn är som störst då det gäller vilken politik som kan leda till en rättvis och hållbar global utveckling.

4 Handelsfrågor

Regeringens resultatskrivelse och planering för det kommande PGU-arbetet handlar i princip enbart om ökat marknadstillträde, frihandel och avregleringar inom handelspolitiken. Enligt regeringen syftar en ”modern politik för global utveckling” till att bidra till tillväxt. Budskapet är att ekonomisk tillväxt bekämpar fattigdom och höga tillväxtsiffror indikerar utveckling. Det är självklart en ytterst förenklad bild av verkligheten som Vänsterpartiet inte ställer sig bakom. Ekonomisk tillväxt som ett vapen mot fattigdom blir intressant först när resurser omfördelas och satsningar på samhällsnyttig infrastruktur, fattigdomsbekämpning och välfärd görs, vilket kräver medvetna strategier (se vidare i Vänsterpartiets nyligen lagda motion med anledning av regeringens skrivelse 2007/08:67 om Afrika). Detta, menar Vänsterpartiet, är grund-

läggande för en ”modern politik för en rättvis och hållbar global utveckling”. Regeringens ska därför i kommande skrivelser som rör den globala utvecklingspolitiken problematisera förhållandet mellan ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

4.1 Liberaliseringar och avregleringar

Att som regeringen driva avregleringar och liberaliseringar på handelsområdet är inget nytt. Många utvecklingsländer genomförde under 1980- och 90-talen snabba och omfattande marknadsorienterade reformer. Ett av resultaten är att jordbruket i dag är mer avreglerat i utvecklingsländer än i industriländer. Men de positiva effekterna lyser i de flesta fall med sin frånvaro. Erfarenheter visar i stället att t.ex. en alltför snabb liberalisering av importen riskerar att slå ut industriproduktion, försvåra ansträngningarna att diversifiera ländernas ekonomi och minska de statliga inkomsterna kraftigt. Liberaliseringar leder alltså inte automatiskt till högre tillväxt och tillväxt minskar inte självklart fattigdomen.

I sin iver att förespråka avregleringar bortser regeringen helt från de fattiga ländernas behov av att i olika grad under vissa tider skydda sektorer och att inte tvingas begränsa sitt politiska handlingsutrymme genom t.ex. investeringsavtal.

4.2 Det ekonomiska utanförskapet

I skrivelsen menar regeringen att ”ekonomiskt utanförskap” ska brytas genom ”ett ökat ekonomiskt deltagande och marknadstillträde till den internationella marknaden”. Men redan i dag utgör handeln en lika stor, eller större, del av de fattiga ländernas BNP som av de rikas. Dock har inte det ekonomiska utanförskapet brutits. Att den ekonomiska globaliseringen, som regeringen skriver, har medfört ”en aldrig tidigare skådad inkomstökning på global nivå” har i många fall lett till större sociala klyftor, som i fallet Kina, eller till en kortare medellivslängd, som i fallet Ryssland. Stora grupper får aldrig någon del av de enorma inkomstökningar som regeringen talar om, utan har i stället fått en sämre livssituation. I många utvecklingsländer har tillväxten, som framför allt skapats genom tillfälligt höga råvarupriser, resulterat i en tillväxt i bankkontor och lyxvillor för eliten, inte i en tillväxt i antalet skolor och vårdcentraler. Vänsterpartiet anser därför att regeringen i det fortsatta arbetet med PGU ska utgå från ett mer heltäckande perspektiv rörande begreppet ekonomisk tillväxt och ekonomiskt utanförskap. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Fel! Okänt namn

4.3 Frihandelsavtal

Under målformuleringen för ”Ökad export av jordbruksprodukter från utvecklingsländer” skriver regeringen att man ska verka för ”breda EPA-avtal”. Med detta menas vanligen avtal som omfattar investeringar, tjänster, offentlig upphandling etc., med andra ord de s.k. Singaporefrågorna, vilka de flesta utvecklingsländerna har motsatt sig inom WTO. Den huvudsakliga kritiken är att Singaporefrågorna kommer att stärka stora multinationella företags ställning på bekostnad av utvecklingsländers möjligheter att utforma sin egen politik och ta social och miljömässig hänsyn.

Eftersom frågorna har stoppats inom WTO har de i stället förflyttats in i de bilaterala avtal som sluts med å ena sidan EU och USA och å andra sidan länder och regioner i syd. Trots att stora protester alltså hörs från de fattiga länderna hör Sverige till de länder som står bakom Singaporefrågorna och driver på EU både i WTO och i de bilaterala handelsförhandlingarna för ”breda” avtal.

Många utvecklingsländer och NGO:er har pekat på att det i stället skulle behövas ”policy space”, dvs. politiskt handlingsfrihet för utvecklingsländerna att utforma sin ekonomiska politik utan att behöva ta alltför stor hänsyn till globala regelverk som WTO:s olika avtal och krav från Världsbanken och IMF. Länderna skulle då kunna utforma lagar som ligger i linje med de prioriteringar och utvecklingsstrategier som landet har. ”Policy space” är viktigt om utvecklingsländerna ska kunna utveckla stabila politiska institutioner och stater. Om detta nämner regeringen ingenting i skrivelsen.

Sveriges regering ska, enligt PGU, bedriva en handelspolitik som i sin helhet ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, genomsyrad av rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv. Vänsterpartiet menar att regeringens handelspolitik, med alltför vidlyftiga liberaliseringar och ”breda EPA-avtal”, snarast går emot PGU:s intentioner. Vi har tidigare ställt krav på regeringen att man i fortsatta förhandlingar om frihandelsavtal inte ska ta upp Singaporereglererna (se bland annat Vänsterpartiets motion 2007/08:U225).

Det handlar om att fattiga länder ska ha rätt att bedriva sin egen utvecklingspolitik och att detta måste respekteras. Ingen ska pressas att gå med på ”breda EPA-avtal” som man inte vill ha.

4.4 Diversifiera produktion

En fråga som regeringens skrivelse inte berör handlar om den utveckling av monokulturer som sker i allt högre utsträckning i framför allt fattiga länder. För att motverka detta anser Vänsterpartiet att regeringen i sitt fortsatta arbete med PGU bör stödja fattiga länders möjligheter att diversifiera och utveckla sin produktion, både med bistånd och i handelspolitiska beslut. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5 Skuldavskrivningarna

Den enorma skuldbörda som många fattiga länder har burit på i decennier utgör ett av de största hindren för en rättvis och hållbar global utveckling. Trots detta nämner regeringen i princip inte alls skuldavskrivning i skrivelse 2007/08:89. Detta är en stor brist i en skrivelse som denna.

För Vänsterpartiet är frågan fundamental. Vi driver bl.a. kraven att Sverige ska verka för totala skuldavskrivningar för de 50 fattigaste länderna i världen och att Sverige ska erkänna förekomsten av s.k. illegitima skulder (se nedan). Vi anser dessutom att Sverige ska erkänna medansvar för sådana illegitima skulder samt att vi ska verka för att så sker även internationellt. Se vidare Vänsterpartiets motion 2007/08:U220.

För oss är det självklart att man i en skrivelse som ska behandla svensk utvecklingspolitik i världen tar skuldfrågan på allvar. Man kan inte som regeringen nöja sig med att konstatera att ”skuldlättnader till de fattigaste länderna har skapat bättre förutsättningar”, samtidigt som skuldberget fortsätter att växa och i dag är uppe i nästan 3 000 miljarder dollar. Det är en ökning med nära en tredjedel bara sedan år 2000.

Effektivitet har blivit ett av modeorden inom svensk biståndspolitik, trots detta har urholkningen av biståndet ökat. Bara 30 % av biståndet gick 2005 till fattigdomsprogram. Ska biståndet i realiteten bli effektivare och kvaliteten höjas, så att arbetet med att minska fattigdomen och öka respekten för de mänskliga rättigheterna i världen förstärks, måste denna utveckling vändas.

Enligt OECD-DAC:s regler kan givarländerna räkna skuldavskrivningar som bistånd. Vänsterpartiet anser att det är nödvändigt med omfattande skuldavskrivningar, vilket vi utvecklar i motionen Skuldkrisen i syd (2007/08:U220), men anser att skuldavskrivningar och bistånd inte får ske på varandras bekostnad. Se vidare under avsnitt 6 Urholkningen av biståndet.

Den nuvarande regeringen har utnyttjat möjligheterna att inom biståndsramen finansiera skuldavskrivningar, detta trots att den förra regeringen 2002 i Monterreyöverenskommelsen förband sig att inte använda bistånd till skuldavskrivningar. EU:s ministerråd har fastslagit att utvecklingssamarbetet inom unionen ska ligga i linje med Monterreyöverenskommelsen. Sverige bör följa Monterreyöverenskommelsen och inte räkna skuldavskrivningar som utvecklingssamarbete. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5.1 Illegitima skulder

”Illegitima skulder” är inte ett juridiskt begrepp som accepteras av alla, men diskuteras trots detta på alla nivåer och låg till grund bl.a. för Norges stora skuldavskrivningar till fem länder år 2006.

Dessvärre saknas i dag mekanismer för att avgöra en skulds legitimitet. Vänsterpartiet anser att regeringen inom ramen för det fortsatta arbetat med PGU ska ta initiativ till att driva frågan om illegitima skulder på internationell

Fel! Okänt namn på

nivå, på samma sätt som den norska regeringen tidigare har gjort. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Ett annat problem då det gäller skulder är avsaknaden av ett internationellt system som garanterar att utlåning sker på ett hållbart sätt. Fattiga länder riskerar därmed att åter hamna i skuldfällan de just tagit sig ur.

Ett system för ansvarsfull långivning skulle säkerställa att lån inte ges till odemokratiska regimer eller till projekt i utvecklingsländer som inte är socialt eller miljömässigt hållbara. I Sveriges fall skulle det konkret kunna handla om att implementera tydliga kriterier för exportkreditnämnden (EKN) om att t.ex. inte ge den typen av garantiförbindelser på 17 miljarder kronor som man nyligen gav i samband med Saabs försäljning av ett militärt radarsystem till Pakistan*. Med ett system för ansvarsfull långivning kan detta kanske undvikas i framtiden.

Det är viktigt att någon form av bindande internationellt regelverk för ansvarsfull utlåning upprättas. Regeringen ska därför i implementeringen av PGU inkludera frågan om att verka för att ett hållbart system för långivning på internationell nivå kommer till stånd. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

6 Urholkningen av biståndet

En stor del av jordens befolkning är hänvisad till ett liv i extrem fattigdom, utan makt och möjligheter att förändra sin livssituation. Vid millennieskiftet förklarade därför FN att fattigdomsbekämpning måste vara ett överordnat mål. Världens länder enades om de åtta millenniemålen, där bl.a. halverad fattigdom och ökad tillgång till utbildning och jämställdhet mellan män och kvinnor ingår. Om målen uppnås innebär det att vardagen för 100-tals miljoner människor i grunden förändras, men tyvärr tyder allt på att det inte bli så; en rad länder, framför allt i Afrika, kommer inte att uppnå något av de åtta målen.

En rättvis värld kräver en ny ekonomisk världsordning för långsiktigt hållbar utveckling, såväl ekonomiskt som ekologiskt och socialt. Biståndet kan spela en roll i denna process, men då krävs en reformering och en ökning av det samlade biståndet från nord. Sverige har möjlighet att spela en avgörande roll i en sådan utveckling.

Vänsterpartiet är därför starkt kritiskt till den urholkning som pågår av det svenska biståndet. Sverige använder biståndsmedel till att finansiera både flyktmottagning i Sverige och till avskrivningar av exportkreditskulder, detta trots att Sverige har gett sitt stöd till den resolution som togs vid FN:s toppmöte i Monterrey 2002 om finansiering av FN:s millenniemål där man fastställde att biståndet inte ska finansiera skuldavskrivningar. Ett tredje sätt

*EKN tecknade garantiförbindelser för Saabs försäljning av ett militärt radarsystem till Pakistan – ett land där det sker omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter. Summan, 17 miljarder kronor, är så mycket som en femtedel av EKN:s hela låneportfölj.

att urholka biståndet sker genom att kostnader för att ta emot utländska studenter räknas som bistånd. Detta är dock inget som försiggår i Sverige i dag.

De två första sätten att urholka biståndet, kostnader för flyktingmottagning och mottagande av utländska studenter, innebär att ”biståndspengarna” över huvud taget aldrig lämnar givarlandet. Det tredje sättet, skuldavskrivningarna, innebär förvisso att utvecklingsländer får en del av de resursöverföringar som är en del av den rika världens ansvar enligt FN:s åttonde millenniemål, men problemet är att det behövs både skuldavskrivningar och bistånd om övriga mål ska nås. Vänsterpartiet anser därför att regeringen i implementeringen av PGU inom OECD ska driva att regelverket i OECD-DAC ska omprövas med målet att de paragrafer som tillåter urholkning genom användande av biståndsmedel för flykting- och studentmottagande i industriländerna samt skuldavskrivningar tas bort. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

I september i år kommer en halvtidsutvärdering och revidering av den s.k. Parisagendan att genomföras i Accra, Ghana. Inom ramarna för Parisagenda och i samband med detta möte bör Sveriges regering verka för att en betydligt större andel av det totala biståndet ska gå till fattigdomsbekämpning än vad som sker i dag*. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Världsbanken och IMF

7.1 Demokratiunderskottet

En av det ekonomiska utanförskapets allvarligaste konsekvenser är den brist på makt som många utvecklingsländer lider av. Världsbanken och Internationella valutafonden (IMF) är två institutioner som många fattiga länder fortfarande är beroende av men som båda har ett stort demokratiskt underskott.

Sverige bör verka för att styrningen av IMF och Världsbanken ska vara effektiv och att utvecklingsländernas inflytande stärks. I skrivelse 2007/08:89 diskuterar regeringen bl.a. det arbete med kvotshöjning för underrepresenterade länder som pågått sedan 2006. Vänsterpartiet menar att dessa kvotshöjningar är alltför marginella och därför inte kommer leda till den demokratisering som bl.a. vi önskar se. Regeringen bör därför i den fortsatta processen med att ta fram ett nytt röstsystem inom IMF stödja det förslag som förespråkas av G 24-gruppen, ett system med ”dubbel majoritet” där både en majoritet av rösterna och en majoritet av medlemsländerna vägs in. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

*Mellan 2001 och 2005 ökade biståndet med 60,2 miljarder US-dollar, men av detta tillskott gick nästan allt till skuldavskrivningar samt till den s.k. kampen mot terrorismen. Av 60,2 miljarder US-dollar gick bara 0,024 (24 miljoner) till ökade resurser för millenniemålen och andra program för fattigdomsbekämpning, med andra ord endast 0,04 % av ökningen (OECD-DAC, 2006).

Fel! Okänt namn på

Regeringen skriver vidare att Sverige verkar för att chefen för IMF, liksom för Världsbanken, ska tillsättas i en tydlig och transparent urvalsprocess, baserad på kandidaternas meriter och lämplighet. Men trots denna tydliga position avstod Sverige under 2007 från att protestera både vid tillsättningen av Robert Zoellick som chef för Världsbanken och vid tillsättningen av Dominique Strauss-Kahn som chef för IMF, som i praktiken skedde utan öppenhet och transparens.

Sammantaget menar Vänsterpartiet att det i skrivelse 2007/08:89 är otydligt hur Sverige har agerat för att stärka utvecklingsländernas position i IMF och Världsbanken. Regeringen ska därför i kommande skrivelser presentera en mer ingående redogörelse för hur Sveriges agerande i IMF och Världsbanken har lett till en mer effektiv styrning av IMF och Världsbanken samt hur vi bidragit till att utvecklingsländernas inflytande har stärkts. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

7.2 Detaljstyrning

Till och med IMF:s egen oberoende utvärderingsenhet slår fast att kraven om vilka sektorer som ska drivas i privat respektive offentlig regi etc. ofta är alldeles för detaljerade i samband med bistånd eller nya lån. Rigida krav på låga inflationsnivåer och tak för offentliga utgifter har förhindrat satsningar på infrastruktur, välfärd och fattigdomsbekämpning, vilket IMF:s egen utvärderingsenhet IEO påtalat. Detta har dock inte föranlett några som helst initiativ från regeringens sida. Denna detaljstyrning av fattiga länders politik som de båda institutionerna ägnar sig åt i samband med bistånd och nya lån är oacceptabel då det leder till en urholkning av det demokratiska ägarskapet över politiken.

Om detta nämner regeringen inget i skrivelsen. Man valde dock att under 2007, utan att ställa några krav, öka stödet till Världsbankens utvecklingsfond med 30 %.

I implementeringen av PGU ska regeringen därför understryka vikten av utvecklingsländernas demokratiska ägarskap över politiken samt att ekonomiska policyvillkor som kör över demokratiska processer i utvecklingsländerna bör upphöra. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

8 Migration

Med anledning av skrivelsens avsnitt 2.3 Migrationsströmmar vill Vänsterpartiet klargöra att vi anser att svenska biståndsmedel inte ska användas till att återsända flyktingar och inte heller för att ersätta flyktingmottagande i Sverige. Vi är djupt kritiska till den hårdnande linje som regeringen företräder i flyktingpolitiken där människor återsänds till krig, förföljelse och svåra mot-

sättningar i hemlandet. Vi menar att detta sker i strid med svensk lagstiftning och internationella konventioner.

Det är inte rimligt att biståndsmedel går till verksamheter i Sverige. Rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (artikel 14) som Sverige förbundit sig att följa. Detta är oberoende av den svenska biståndspolitiken. Att finansiera flyktingmottagande genom avräkning av biståndsramen är förvisso tillåtet enligt OECD:s bestämmelser, men Vänsterpartiet har länge vänt sig mot ett sådant förfarande. Tidigare i denna motion har vi uppmanat regeringen att verka för att OECD:s regler ändras i detta avseende i stället för att man utnyttjar detta klyphål i regelverket (se avsnitt 6 Urholkningen av biståndet).

I det framtida arbetet med PGU bör regeringen inte räkna in flyktingmottagandet i Sverige i biståndsbudgeten utan i stället hänföra det till utgiftsområde 8 Migration. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Vänsterpartiet är överlag djupt kritiskt till den linje som regeringen företår i asyl- och migrationspolitiken, så väl nationellt som inom EU. Vi ställer oss inte bakom en ökad harmonisering av asyl- och migrationspolitiken, som skulle innebära ett ökat skydd för flyktingar inom Europa. Militariseringsring av EU:s yttre gränser, transportörsansvar, visumtvång och Dublinbestämmelser hindrar i dag människor som är i behov av skydd undan krig och förföljelse att söka asyl inom EU och tvingar i stället människor i händerna på flyktingsmugglare. Vi vänder oss mot ökad överstatlighet inom asyl- och invandringspolitiken och menar att denna harmoniseringsprocess kommer att leda till en ännu mer restriktiv politik, till en ökad militarisering vid EU:s yttre gränser och en urholkning av asyrrätten.

Vänsterpartiet vill via ökade medel till biståndet öka stödet för humanitär hjälp till människor som lever på flykt i andra delar av världen. Detta stöd får dock inte utformas på ett sådant sätt att det ersätter flyktingmottagande i Sverige eller används som förevändning för att inskränka möjligheterna att söka asyl. Se vidare Vänsterpartiets motion 2007/08:Sf277.

9 Klimatförändringar och miljöpåverkan

Klimatförändringarna är ett stort och växande hot mot utvecklingsländer och ett enormt hinder för fattigdomsbekämpning. Redan fattiga länder i syd kommer att drabbas värst när effekterna av klimatpåverkan blir allt tydligare, enligt FN:s klimatpanel. Om inte nord tar sitt ansvar kommer konsekvenserna för syd att bli enorma. Vänsterpartiet vill därför se ett ökat fokus på klimatbistånd. I vårt budgetförslag från hösten 2007 föreslog vi att 500 miljoner kronor utöver den föreslagna biståndsramen skulle avsättas under 2008 till åtgärder som förebygger klimatförändringar och motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Vidare önskade vi att detta bistånd till klimatåtgärder under 2009 ska öka till 1 miljard kronor för att 2010 uppgå till

Fel! Okänt namn på

1,5 miljard kronor (se vidare Vänsterpartiets motion U280). Detta skedde tyvärr inte, men vi avser att fortsätta driva detta krav.

De mål som regeringen presenterar i skrivelsen under Begränsning av globala utsläpp av växthusgaser och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer är i sig inte dåliga, men dock otillräckliga.

Med tanke på att regeringen är medveten om att de industrialiserade länderna svarar för de största utsläppen av växthusgaser och att det är nödvändigt att höginkomstländerna bidrar med såväl kunskaper som resursuppbyggnad för anpassningsåtgärder borde man inte vara främmande för att öka Sveriges ambition att minska klimatförändringarna, även ekonomiskt. Det räcker inte att säga att målet är att Sverige ska vara föregångsland i kampen mot klimatförändringarna och att vi därigenom bidrar till FN:s millenniemål 1, 6, 7 och 8 bl.a. om att säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling. Ett föregångsland blir vi först när vi genomför skarpa åtgärder, som exempelvis ett höjt klimatbistånd.

Att satsa på klimatåtgärder får aldrig tas som förevändning i nord att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Det skulle i så fall innebära att världens fattiga bestraffades dubbelt, först genom klimatförändringar de inte är upphov till och sedan genom uteblivet bistånd. Inte heller därför bör Sverige i fortsättningen finansiera egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Vidare bör Sverige även inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och dess biståndskommitté (DAC) arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Världsbanken redovisade en kraftig ökning av investeringarna i förnybar energi för år 2007. Detta är bra eftersom behovet är enormt, inte minst i utvecklingsländerna. Vad man inte talar lika högt om är att Världsbanken fortfarande lägger ned långt mycket mer resurser på stöd till fossila bränslen än till förnybara. Att stödet till förnybar energi ökar spelar tyvärr mindre roll om stödet till fossila bränslen samtidigt ökar. Stödet till förnybar energi borde ersätta stödet till fossila – inte komplettera det.

I en kommuniké från Development Committee, den gemensamma kommittén för Världsbankens och IMF:s ägare, lyser målsättningarna om konkreta målsättningar för en utfasning, eller åtminstone en minskning, av Världsbankens stöd till fossila bränslen med sin frånvaro.

I stället talar man om en ökning av ”modern, cost-effective, clean energy” och därefter, i en separat mening, om att man också vill se ökat stöd till ”renewable energy” vilket enbart kan tolkas på ett sätt; i begreppet clean energy ingår uppenbarligen en hel del icke-förnybara energikällor.

I det fortsatta arbetet med PGU bör regeringen arbeta för att Världsbanken upphör att finansiera investeringar i icke-förnybar energi. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

10 Konflikter och sviktande situationer

10.1 Vikten av att hålla isär militära och civila insatser

Precis som regeringen påpekar ställer dagens komplexa konflikter nya krav på det internationella samfundet. Det handlar inte alltid längre om att skicka militär trupp för att skilja stridande parter åt, i stället blir s.k. multifunktionella mandat vanligare, med såväl militära som civila insatser. Vänsterpartiet vill med anledning av detta betona vikten av att hålla isär det militära och det civila arbetet i kris- och krigssituationer, både när det gäller finansiering och utförande.

Målet för de internationella militära uppdragen måste även fortsättningsvis vara att etablera och upprätthålla ordning och säkerhet, underlätta en lösning av konflikten, samt att skapa en miljö där humanitära organisationer kan verka. Om militär både bedriver krigföring och utför biståndsinsatser ökar utsattheten för civilbefolkningen. Framför allt genom att oberoende hjälporganisationer, vars främsta syfte är att opartiskt bistå människor i nöd, uppfattas som en del av konflikten och därigenom inte effektivt kan bistå med hjälp och skydd mot våld och övergrepp. Ska utvecklingssamarbetet hålla en hög kvalitet måste det genomföras av kunnig personal med mottagarländernas intresse och ägandeskap som utgångspunkt. Vi har svårt att se att försvaret skulle kunna axla detta ansvar.

Enligt OECD-DAC får militära insatser inte räknas som bistånd. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till att Sveriges regering under ett arbetsgruppsmöte inför OECD:s toppmöte i april 2007 som enda EU-land försökte ändra regelverket för att möjliggöra en ökad användning av biståndsmedel för militära eller säkerhetsrelaterade insatser. Biståndspolitiken måste hållas klart skild från försvarets uppgifter och svenskt bistånd ska därför inte användas till militära insatser. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

10.2 Vapenhandel och exportkontroll

I PGU konstateras att ”väpnade konflikter utgör det allvarligaste hindret för utveckling i många fattiga länder”. De svenska riktlinjerna för krigsmateriel-export framhåller bland annat att situationen i mottagarlandet vad gäller mänskliga rättigheter alltid ska vägas in.

I skrivelse 2007/08:89 redovisning av mål 62 menar regeringen att tillämpningen av regelverket bedöms ha ”en positiv effekt för att undvika att svensk krigsmaterielexport motverkar en rättvis och hållbar global utveckling”. Detta är enligt Vänsterpartiet en grov överdrift.

Under 2006 och 2007 uppgick exporten sammantaget till 20 miljarder kronor – den största någonsin. Trots nämnda riktlinjer exporterade Sverige krigsmateriel till länder som är indragna i väpnade konflikter, t.ex. USA och Thailand. De två största mottagarna av krigsmateriel under 2006 var Sydaf-

Fel! Okänt namn på

rika respektive Pakistan, två länder som brottas med enorma utvecklingsproblem.

I den kommande skrivelsen om PGU bör den svenska krigsmaterielexportpolitiken få ett större utrymme och i regeringens implementering av PGU bör den svenska krigsmaterieexporten ske på ett sätt som inte motverkar en rättvis och hållbar global utveckling. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

11 Regeringens resultatskrivelse för biståndet

Vänsterpartiet anser att det är angeläget att få en sammanhållen helhetsbild av hur sittande regerings biståndspolitik har påverkat biståndets mål enligt PGU och millenniemålen. Detta är viktigt inte minst för att få klarhet i hur regeringens avräkningar för skuldavskrivningar och flyktmottagande påverkar biståndets mål enligt PGU och millenniemålen.

Det är därför avgörande att regeringen, när den nästa år återkommer till riksdagen med en skrivelse om biståndets resultat, gör en utvärdering av hela biståndsramen på 32 miljarder. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Stockholm den 3 april 2008

Hans Linde (v)

Marianne Berg (v)

Lena Olsson (v)

Alice Åström (v)

Amineh Kakabaveh (v)

Gunilla Wahlén (v)